

Сайтът **desebg.com** препечатва интервюто на разследващия журналист Христо Христов в сайта Faktor.bg по повод **премиерата** на последния том 3 от изследването **„Корупционната България”**,

която

ще се състои днес, 14 ноември 2018 г., от 18.30 ч. в Столична градска библиотека на пл. „Славейков” 4.

Христов е един от авторите на тритомника, който проследява историята на корупцията в България по време на прехода. „В България най-много е управлявала партия, която никога не е печелила избори”, казва журналистът пред главния редактор Стойко Стойков на Faktor.bg. По думите му безнаказаността е наркотикът, който помага страшно много корупцията да се вихри в такива мащаби в страната. „Стремежът за правова държава потъва в подвижите пясъци на онези части от съдебната система, които също са обхванати от корупция”, казва в интервюто Христов.

Г-н Христов, днес ще представите с Едвин Сугарев и Красен Николов третата част на вашето изследване „Корупционната България”, какви са основните разследвания в него?

– Том 3 от изследването „Корупционната България” обхваща периода 2005-2018 г. и в него са включени над 30 теми, в основата на които стоят различни корупционни практики. В тези над 30 теми обаче разгледаните случаи са много повече, тъй като в някои теми са изследвани по няколко отделни казуси.

Ще ви дам няколко примери. Политическата корупция е разгледана чрез аферите „Хохегер”, „Костинброд”, КТБ, скандала с тефтерчето на бившия председател на

Написано от Стойко Стойков, Faktor.bg
Сряда, 14 Ноември 2018 10:11

Комисията за предотвратяване на конфликти на интереси Филип Златанов, проявленията сред представителите на различните политически сили и др. Корупцията в съдебната власт е представена с отделни глави за дейността на прокуратурата, случая с т. нар. лобист „Красьо Черния“, аферата с имотите в Приморско на роднини на съдии от Върховния административен съд, скандала с „гнилите ябълки“ и др. Корупцията в енергетиката е разгледана чрез случаите с АЕЦ „Белене“, проекта „Цанков камък“, картела на горивата – една много актуална тема, която дава отговор на това, защо този сектор в момента е предпоставка за протести, а също така е осветен и бизнесът на олигарсите в енергетиката.

Том 3 включва и корупцията в местната власт в страната и емблематични случаи на местна феодализация, шуробаджанщина и др. Не са подминати случаите на корупция в МВР и специалните служби, злоупотребите с еврофондовете и не на последно място по значение корупцията по време на избори чрез търговията с гласове. Даже бих добавил, че в главата за купуването на гласове – престъпление, което подкопава устоите на всяка една демократична държава, за първи път разглеждаме в национален мащаб колко от разкритите престъпления стигат до осъдителни присъди във Върховния касационен съд.

Въвеждате термина „захваната държава“, какъв точно е нейният модел?

– Този термин използва един от съавторите – Едвин Сугарев, в предговора към последния том от историята на корупцията в България през прехода от тоталитарно общество към демокрация. С него той фиксира вниманието върха в корупционния процес през годините, а именно управлението на БСП и ДПС с подкрепата на „Атака“, чрез кабинета Орешарски (2013-2013), когато един задкулисен кръг около медийния магнат и депутата от ДПС Делян Пеевски изземва властови ресурси от политически и институционални структури. Според Сугарев това е моментът, в който не само има мафия в България, а мафията си има държава. Аз обаче предпочитам да говорим за „превзета държава“.

Проследявате процеса през изминалите 29 години преход, каква е връзката между политическите елити и корупцията, персоните от кои цветове са най-активни?

– Нито едно управление не се е опазило от корупцията. Дори и дясното в периода 1997-2001 г. – това е показано в том 2 от изследването „Корупционната България“, което излезе през 2017 г. Подчертавам го, защото трябва да сме обективни. Знаете клишето, че парите нямат цвят. Корупцията също. Когато човек прочете отделно или последователно трите тома от изследването ще се убеди в това. Освен обаче за политическия елит мисля, че трябва да се подчертае липсата на всякаква справедливост в България, което позволява корупцията да се възпроизвежда при различни по политическа окраска мнозинства и да обхваща все по-здраво различни държавни структури и сфери от обществото.

Безнаказаността е онзи наркотик, който помага страшно много корупцията да се вихри в такива мащаби в България. И тук отговорността е на съдебната система. Стремещът за правова държава потъва някъде в подвижите пясъци на онези части от съдебната система, които също са обхванати от корупция. Чрез представянето на различни случаи в трите тома изключително ниската ефективност на съдебната власт е показана съвсем точно и последователно независимо кой е бил главен прокурор.

Има ли ДПС като политически субект по-специално място в корупционния оазис „България“?

– Наблюдаваме следния парадокс. В България по време на прехода се оказва, че най-много е управлявала политическа партия, която никога не е печелила парламентарни избори. Питате се коя е тази партия ли? Това е ДПС. От всички години на прехода тя официално е била във властта чрез различни коалиционни правителства около 12 години! След нея се нарежда БСП със самостоятелно или коалиционно управление – около 9 години. Едва тогава идва ГЕРБ – 8 години самостоятелно или чрез различни коалиции и накрая е СДС – 6 години самостоятелно или в коалиция. Тази статистика е показателна.

През кой период на прехода корупцията у нас е била най-тежка?

– Аз съм привърженик на това да не бъдем късопаметни, защото има политически сили, на които им е много изгодно това хората да не си спомнят много, много какво е било по време на тяхното управление в предходните години. Нека, когато се говори за корупция,

защото виждаме, че и в момента този проблем се експлоатира с чисто популистски цели, да не се забравя, че двете най-големи корупционни катастрофи, без преувеличение, с огромни социални и финансови последици за всички български данъкоплатци са по време на управленията на БСП и ДПС. Първата е банковата криза от средата на 90-те години на XX век по време на пагубното самостоятелно управление на БСП с кабинета Виденов. И втората е по времето на печалното управление на социалистите с ДПС чрез кабинета Орешарски, когато изкуствено бе фалирана КТБ. Мисля, че за ДПС би следвало да се посвети отделна книга главно за изследване на изкуството на тази партия да управлява, дори когато не е формално на власт като коалиционен партньор. Както самият Ахмед Доган казва в едно свое изявление „ДПС е като бацил, влезе ли веднъж няма излизане“. Затова аз предпочитам да говоря за вече превзета от корупцията държава.

Вие сте един от най-ревностните изследователи на темата за Държавна сигурност – какво е мястото ѝ в престъпните корупционни схеми? Съществува ли и зависимост корупция – номенклатури на БКП?

– Една от заслугите на изследването „Корупционната България“ е че за разлика от други такива, посветени на прехода, ние за първи път свързваме конкретни корупционни случаи с лица, които са сътрудници на тоталитарните комунистически служби. За това много ни помогна дейността на Комисията по досиетата, защото тя през последните десетина години разкри над 12 000 сътрудници на ДС или разузнавателните служби на БНА във всички сектори на обществото. И ние не сме пропуснали да видим тази „тънка червена линия“, която в определени моменти през прехода се превръща направо в цяла червена магистрала, образно казано. В поредицата е проследена ролята на такава фигура като Бриго Аспарухов, щатен служител на Първо главно управление на ДС, който участва в атаката срещу правителството на Филип Димитров чрез т. нар. Македонска афера; скритият транзит или държавната контрабанда, контролирана от ДС до 1989 г. и приватизирана след това от същите тези оперативни работници, които са работили по обслужването ѝ; източването на задграничните фирми, както и ембарговите операции, извършвани чрез различни външнотърговски организации в началото на прехода, помогнали за първоначално натрупване на капитал на определени лица, които след това бяха в основата на образуването на т. нар. Г-13 или конфедерацията на едрите индустриалци; явлението „Мултигруп“, където всички вицепрезиденти на Илия Павлов бяха лица от ДС, а в управленската му структура надолу също много от ръководните постове са поверени все на такива; следва кръга „Орион“, натрупал мощ при управлението на БСП, също със сериозно присъствие на ДС; по време на зърнената криза при Виденов, министър на земеделието беше Васил Чичибаба, разкрит като агент на ДС; приватизацията на банките – прелива от щатни и нещатни сътрудници на комунистическите служби, а същите участват и банковите фалити и срутването на

банковата система в България по време на правителството на БСП, начело с лидера им Виденов, което е българското правителство от прехода с най-висока концентрация на премиер, министри и зам.-министри, с принадлежност към ДС.

Не бива и да отминаваме такива афери като „Петролгейт”, в която всички замесени до един са агенти или офицери от ДС, преквалифицирани при демокрацията като оръжейни търговци, депутати социалисти или дипломати и бизнесмени. Ще спра дотук. На финала ще отбележа, че не трябва да забравяме и факта, че основният политически играч по време на прехода е агент на ДС – Ахмед Доган, „разпределител” на порции, архитект на „обръчи”, стратегически „балансьор”, а отскоро и явен бизнесмен, който, както пише в досието му, е създаден от Държавна сигурност, той е неин продукт.

През последните месеци прокуратурата предприе арести и разследвания срещу трима олигарси – Ветко Арабаджиев, Миньо Стайков и Николай Банев, ще се стигне ли до реални осъдителни присъди, трябвали и други играчи от прехода да бъдат поставени на прицел?

–Нашето изследване носи определени поуки. Едната от тях, че не трябва да ръкопляскаме предварително. Десетки са примерите от прехода, при които прокуратурата е предприемала различни действия, но в крайна сметка успешните й дела, по които тя е защитила работата си в съда, се броят на пръстите на едната ръка. Имам предвид дела, свързани с корупция по високите етажи на властта и срещу бизнесмени, които никога не говорят как са натрупали първия си милион, камо ли последния. Само с арест правосъдие не се раздава. Историята на корупцията през прехода ясно показва това. Подобна политика е като бумеранг и рано или късно се връща обратно. Нека да отложим ръкопляскането, когато чуем, че някой от тези случаи, които посочвате, е доведен успешно до осъдителна присъда.

Как бихте подредили Топ 10 на случаите на корупцията на прехода?

– О, този въпрос внася голяма доза субективизъм, но при всички случаи смятам, че една такава класация би следвало да се определя не само от мащабите на съответното корупционно явление, но и от пораженията, които то нанася върху устоите на държавата, а така също и върху антикорупционния имунитет на обществото, ако

изобщо вече е останал такъв. Бих обобщил нещата така:

1. Банковата катастрофа по време на еднопартийното управление на БСП начело с Виденов.
2. Изкуственият фалит на КТБ при БСП и ДПС с кабинета Орешарски.
3. Проектът „Белене”, който е най-продължителният корупционен модел, обогатен с внос на руска корупция, който се върти при всички правителства от това на Сакскобургготски насам.
4. Различните корупционни пробиви в съдебната система.
5. Случаите на застрашително покачване на изборната търговия, което наблюдаваме през последните 10 години.
6. Приватизирането на държавната контрабанда при комунизма и каналите за нея след 1989 г., включително и за амфетамини от разформироваани структури на ДС веднага след началото на прехода – матрица, която бе многократно възпроизвеждана впоследствие от различни контрабандисти, които не са пряко свързани с ДС, но са възприели нейните средства и методи.
7. Случаите при приватизацията по време на управлението на СДС, при които нито е избран стратегически кандидат, нито е осъществен следприватизационен контрол.
8. Корупционната хранилка в енергийния сектор, родила не един или двама български олигарси.
9. Различните проявления на корупция и феодализъм в местната власт в страната.
10. Корупцията по време на югоембаргото, когато борческите и икономическите групировки като „Мултигруп” натрупаха милиони под безучастния (купен) поглед на правозащитната система.

